in het geslacht als zoodanig. Uit het jongere geslacht kwam opnieuw een zondig geslacht op. En zulks niet alleen in den algemeenen zin, waarin we allen als zondaars geboren worden, en alleen door genade gered kunnen worden. Neen, het gold hier een zondig bestaan, dat aan dit geslacht eigen was, dat in dit geslacht van vader op kind en van grootvader op kleinkind overerfde. En het is in dien neerwerpenden zin dat er van Jojachin te lezen staat: »Ook hij deed wat kwaad was in de oogen des Heeren, naar alles wat zijn vader gedaan had."

De gemeene voorstelling, die buiten de Schrift omgaat, is heel anders. Dan stelt men het zich gemeenlijk voor, alsof ieder kind in kinderlijke onschuld geboren wordt, wel met een kiem van zonde in zich, maar zoo dan toch, dat in ieder persoonlijk de ontwikkeling van zijn zonde opkomt.

Samenhang tusschen eigen zonde en de zonde zijner kinderen, wordt in den regel noch gevoeld noch beleden. Iets wat zich vooral daaruit verklaart, dat de overvloeiing der zonde volstrekt niet altijd rechtstreeks van den vader op 't kind gaat, maar vrij dikwijls van grootvader op 't kleinkind plaats grijpt, en ook wel in het voormoederlijke geslacht zich voortplant.

Hoofdzaak is en blijft daarom, dat tweeërlei steeds onze opmerkzaamheid trekke. In de eerste plaats, dat de erfzonde van 't paradijs, van den val af, regelrecht door alle geslachten heen tot ons is overgekomen. Maar dan ook in de tweede plaats, dat de zonde volstrekt niet in allen gelijksoortig is, maar in de ééne familie allicht een geheel ander karakter aannam, dan bij een ander geslacht, en nu dan ook in dit speciaal, in dit persoonlijk karakter van het ééne geslacht op het andere geslacht overgaat.

Dat overgaan en doorgaan van eenzelfde soort zonde van geslacht op geslacht is niet altoos durend. De Schrift bindt het ten deele zelf aan vier op elkaar opvolgende geslachten; en is eenmaal de loop dier vier op elkander volgende geslachten voleind, dan is 't of de vrije ontwikkeling aan het geslacht hergeven wordt.

Sterk sprekend zelfs is de tegenstelling tusschen de voortplanting der genade en de doorwerking van de doodelijke zonde. Bij den doorgang der zonde bepaalt zich dit speciale karakter tot het derde en vierde lid dergenen die God haten, terwijl 't omgekeerd van de genadetoewijzing heet, dat 't duizenden zijn die God lief hebben en zijn geboden onderhouden. Doch hoe dit ook uiteenloope en verschille, op het verband en op den saamhang wordt toch beiderzijds nadruk gelegd. Er is samenhang ten verderve in de vier geslachten die God haten, en anderzijds is er samenhang ten leven tusschen de duizenden die God lief hebben en zijn geboden onderhouden.

Maar hoe ge dit ook nemen wilt, in dien samenhang schuilt de werking van een mysterie. Een kind wordt niet, los van zijn vader, uit zijn vader geboren, maar staat met zijn ouders ook zoowel in physieken als in geestelijken samenhang. 't Kind lijkt op zijn vader of moeder in zijn uiterlijk. Het kind is niet een nieuw geschapen wezen, dat een geheel vreemde verschijning doet optreden. Integendeel. Wie uit Christenouders geboren is, vertoont een Christentype, wie uit een negerstam geboren is, laat opnieuw het negergeslacht uitkomen. En deze gelijkheid en gelijkvormigheid gaat zoover door, dat ge in geslachtsportretten die drie, vier eeuwen oud zijn, nog altoos het geslachtstype herkent.

Dit nu verraadt den samenhang en wraakt elke voorstelling, alsof elk nieuwgeboren kind iets geheel eigens en louter persoonlijks zou zijn. Neen, er is overerving. Natuurlijk slechts ten deele. Er volgt in 't minst niet uit, dat de zoon van Bilderdijk een dichter van den eersten rang gelijk zijn vader moest zijn. Voor alle persoonlijk verschil, vooral voor 't verschil in 't geniale, zij daarom ruimte gelaten. Maar hoeveel men hieraan ook toegeve, toch gaat de regel van het tweede gebod door, dat de zonde en het geloof zich beide in den samenhang der geslachten voortplanten. Althans voor wat de zonde aangaat, tot in het vierde geslacht. Dat ook hierop uitzonderingen voorkomen, dat genade ook hier de zondewet kan doorbreken, is hiermee niet ontkend, maar desniettemin moet 't oog steeds geopend blijven voor wat de bange gevolgen kunnen zijn, die uit het geslachtsverband rechtstreeks voortvloeien. En zulks volstrekt niet alleen, omdat de Wet van Sinaï 't ons zoo aankondigt, maar zeer stellig ook omdat we het nog dagelijks als voor oogen zien. De zonde die eenmaal in een geslacht insloop en postvatte, blijft gemeenlijk in zulk een geslacht hangen, en telkens weer ontwaart ge het, hoe de geslachten onderling saamhangen, niet enkel in type en gestalte, maar, helaas, ook in de zondige neigingen, die tot in drie en vier geslachten de nakomelingen beheerschen.

Hoever dit kan gaan, toont Jojachin. Hij was niet meer dan achttien jaren oud, en toch staat er van hem zoo noodlottig geschreven, dat hij niet enkel deed wat ook zijn vaderen gedaan hadden, maar veel specialer nog, dat hij *in alles* deed, wat zijn vader gedaan had. En ook dit is 't wat ge nog dagelijks om u heen en als voor uwe oogen ziet, zoo ge 't maar niet ook in uw eigen kinderen en in uw eigen persoon ontwaart.

Dit ligt dan veelal aan de levensusantiën. Heeft zich eenmaal een zonde, en zulks in een bepaalden vorm, in een gezin, in een geslacht vastgezet, dan teekent zich almeer die bepaalde vorm van zonde in heel 't leven der familie af. Elke familiezonde verkrijgt van lieverlede een bepaalde gedaante. Ze sluipt in alle levensusantiën in. Ze beheerscht het zedelijk oordeel dat men velt. Men ziet dat voor oogen en verontschuldigt wat in deze families als zedelijk kwaad kwelt en grieft. Een keer komt daarin dan eerst, als 't God belieft in zulk een familie een genïaal lid tot slachtoffer van de familiezonde te maken, iets wat dan afschrikt, met de familiezonde doet breken, en levensvernieuwing aanbrengt.

Maar dan is dit ook een gansch teedere genade die aan Gods erbarmen is te danken. Op zich zelf teelt anders 't kwaad voort en voort. En wordt steeds jammerlijker over heel het geslacht ten verderve.

Dr A. K.

Amsterdam, 26 April 1918.

De Apostel Paulus vermaant ons in zijn dan-dbrief aan Timotheus, den Dienaar des veen. ' ' te Efeze, dat vóór alle dingen duin-Capel te Poortugworden smeekingen, gebeden, voormeer), H. W, dankzeggingen voor alle menschen, maar inzonderheid *voor koningen en allen, die in hoogheid zijn*, opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid (I Tim. 2 : 1-2).

De Christelijke Kerk heeft dan ook, trouw aan dit Apostolische vermaan, steeds in haar gebed de voorbede voor de Overheid opgenomen.

Ze deed dat zelfs toen deze Overheid vijandig tegenover de Christelijke Kerk stond en de Christenen te vuur en te zwaard vervolgde. Reeds in het oudste liturgische gebed, dat ons bewaard is in den brief van Clemens aan Corinthe, het gebed, dat in de Kerk te Rome gebeden werd, komt deze voorbede voor de Overheid voor. Wanneer de heidenen aan de Christenen verweten, dat zij staatsgevaarlijke misdadigers waren, omdat zij verachters waren van den Keizer en schenners van diens Majesteit, dan antwoordden de Christelijke Apologeten door te wijzen op het gebed, dat op elken rustdag door de gemeente voor den Keizer werd opgezonden. En het is wel een der roerendste getuigenissen uit de oude Christelijke Kerk, als we zien hoe deze vervolgde Christenen, naar het bevel van den Apostel, de Overheid in het ambt door God haar toebetrouwd eeren bleven. Al mocht de Keizer bij stroomen het onnoozel Christenbloed vergieten, van de lippen dier Christenen klonk geen vloek, maar alleen een gebed voor den Keizer. En hetzelfde wat in de eerste Christelijke Kerk gezien werd, herhaalde zich, toen in de dagen der Reformatie de Overheid zich weer tegen de belijders van het Evangelie keerde en in het bloed der martelaren de stem van Gods Woord te verstikken zocht. Niet één martelaarskerk van die dagen heeft daarom het gebed voor de Overheid nagelaten. Zie het maar in onze liturgie die in den tijd van kruis en vervolging ontstaan is. Zelfs jaren lang bleef men nog bidden voor Philips den Koning van Spanje, den wettigen opperheer dezer landen. Eerst toen Philips afgezworen was, verdween de voorbede voor hem uit het gebed der gemeente, maar om toen plaats te maken voor het gebed voor de Hoogmogende Heeren Staten Generaal van de vereenigde vrije Nederlanden, voor Zijne Excellentie den Prins van Oranje en de Edelmogende Heeren Staten van het gewest waarin men woonde. En niet alleen in het officieele gebed der gemeente op den rustdag werd deze voorbede voor de Overheid opgezonden, maar het vroom geslacht onzer Vaderen deed dit elken morgen, zooals blijkt uit den Morgenzang achter onze Psalmen, waar gebeden wordt:

»Sterk onz' Overheid
In 't werk, door U haar opgeleid.«

Is er geen reden om aan dit Apostolisch vermaan om voor onze Overheid te bidden — een vermaan, waaraan de Christelijke Kerk steeds zoo trouw heeft voldaan — inzonderheid in onze dagen te herinneren?

De taak onzer Overheid is zoo zwaar, dat meer dan Atlaskracht noodig is om dien last te torsen, en we kunnen het volkomen begrijpen, dat de Regeering nog pas in het parlement verklaarde, dat zij geen dag langer op haar post zou blijven dan in het belang van het land noodig was. Ze is geroepen het schip van Staat veilig door de Scylla en Charibdis heen te voeren, noch aan de eene noch aan de andere zijde den oorlogvoerenden Mogendheden aanstoot te geven, op te komen voor de rechten van ons volk, en toch te waken, dat we niet in de warrelkolken van den wereldoorlog worden meêgesleurd. En de vaargeul wordt al nauwer en het gevaar voor botsing al grooter, naarmate de eindworsteling nadert en de vijanden in hun hartstocht om elkander te vernietigen, niets ontzien, allerminst de rechten van een klein volk als het onze.

Ze moet een leger op de been houden, grooter dan Nederland ooit bezat, en dat leger weerbaar maken, terwijl onze eigen oorlogs-industrie zoo arm is en onze bodem geen grondstoffen biedt voor oorlogsmateriaal. Ze moet voor de voedsel-voorziening van heel ons volk zorg dragen, kettinghandel en woekerwinst tegen gaan, den landbouwer dwingen de productiviteit van zijn land te verhoogen, onzen zwaar getroffen handel en door gebrek aan kolen zoo belemmerde industrie steunen en de helpende hand bieden aan degenen, die door de ontwrichting van ons economisch leven niet in staat zijn voor zich zelf en hun gezin te zorgen. Ze moet de geldmiddelen vinden om een steeds grooter wordend deficit in de Staatskas te dekken en in de oorlogskosten te voorzien, die alleen reeds anderhalf milliard bedragen. En ze heeft daarbij te doen met een volk, dat, zooals een veelbereisd schrijfster, die wel de gelegenheid had de eigenaardige karaktertrekken der verschillende volkeren waar te nemen, terecht opmerkt, bij al zijn uitnemende hoedanigheden de ondeugd bezit van altijd en over alles te »mopperen«. Het woord zelf is zoo typisch Hollandsch, dat het in een andere taal zelfs moeilijk weer te geven is. Ge hoort dan ook schier niemand in onze dagen, of ze hebben op de Regeering dit of dat aan te merken. Van medelijden met de schier vermoordende taak, die deze mannen te vervullen hebben, is geen sprake. Maar des te meêr hoort men critiek, en niet zelden een critiek die in vitzucht ontaardt.

Nu willen we allerminst beweren, dat de maatregelen door onze Regeering genomen, met name om in den voedselnood te voorzien, boven alle critiek verheven zijn. Al geldt ook hier het echt-Hollandsche spreekwoord, dat de beste stuurlui aan wal staan, toch zou een krachtiger en spoediger ingrijpen van de Regeering om in den nood te voorzien, ook ons liever zijn geweest. In Holland is het nu eenmaal zoo, dat men gewoonlijk den put dempt, als 't kalf verdronken is. En vooral blijven we het diep betreuren, dat onze Regeering zelfs in deze bangste tijden van ons volksbestaan nooit ons volk heeft opgeroepen om in dezen nood uitkomst te zoeken bij Hem, die vaak zoo wonderlijk aan Nederland op het gebed uitkomst heeft geschonken.

Maar laat ons Christenvolk in Nederland daarom niet nalaten, ook al vraagt de Overheid dit niet, haar in het gebed voor God te gedenken. Zooals Aaron en Hur, toen Israël den slag tegen de Amelekieten streed, de armen van Mozes ondersteund hebben, zoo steune ook ons Christenvolk onze Overheid door het gebed in haar zware en moeilijke taak.

Een innerlijken strijd behoeft ons dat niet te kosten, omdat we niet te doen hebben zooals de eerste Christenen en zooals onze vrome vaderen, met een tyrannieke Overheid, die Christus' Kerk vervolgde, maar Gods genade ons een Vorstin schonk, voor wier bezit Nederland niet dankbaar genoeg wezen kan, omdat zij door haar innige godsvrucht, haar openlijk belijden van Christus naam, haar liefde voor ons volk en haar deelen in al zijn lijden, toont dat zij waarlijk een telg is uit dat Oranjehuis, dat door vroomheid uitblonk en alles voor ons volk heeft veil gehad. En al mogen we het betreuren, dat in dit hachlijke tijdsgewricht niet aan haar zijde Raadslieden staan, die weerklank geven op den heerlijken geloofstoon van ons volkslied:

Mijn schild en mijn betrouwen,
Zijt Gij, o God, mijn Heer,
Op U zoo wil ik bouwen,
Verlaat mij nimmermeer, —

Toch moge ook voor hen ons gebed niet ophouden, vooral niet, nu ons volk zoo donkere en bange tijden te wachten staan, waarin van hun beleid zooveel zal afhangen voor het bestaan en de toekomst van ons volk.

Want we belijden het immers, dat alle goede gave moet afdalen van den Vader der lichten, ook de wijsheid, die onze Regeering noodig heeft om ons volk te leiden.

Non bis in idem.

In sommige onzer kerken schijnt men de gewoonte te volgen, dat men dengenen, die op volwassen leeftijd gedoopt worden, niet alleen de belijdenisvragen voorlegt, die in het Formulier van den doop der volwassenen staan, maar hen, hetzij daarna of daarvóór, nog eens openlijk belijdenis des geloofs in de gemeente laat afleggen, door de vragen hun voor te stellen, die vóór ons Avondmaalsformulier staan.

Dit nu is stellig niet juist.

Wie op volwassen leeftijd gedoopt wordt, wordt gedoopt op *belijdenis des geloofs*. De vragen, door onze Kerk voorgeschreven in het Formulier van den doop der volwassenen, hebben dan ook geen andere bedoeling, dan dat deze candidaat voor den doop openlijk, voor de gemeente belijdenis zijns geloofs zal afleggen. In den grond zijn deze vragen dan ook geen andere dan de vragen, die bij de gewone belijdenis des geloofs werden gedaan, alleen zijn zij iets meer uitgewerkt, doordat in de drie eerste vragen nader op de hoofdzaken der Christelijke religie wordt ingegaan. Maar de vierde en vijfde vraag vatten hier saam, wat bij de gewone belijdenis des geloofs gevraagd wordt. Die gewone vragen toch luiden: of men bij de voorzeide leer zal blijven, de wereld zal verzaken en een nieuw Christelijk leven zal leiden en aan de Christelijke straf zich gewillig zal onderwerpen. En zoo wordt nu ook bij den doop der volwassenen gevraagd: ten vierde, of gij verder alle artikelen der Christelijke religie, gelijk die hier in de Christelijke Kerk uit den Woorde Gods geleerd worden, toestemt; van voornemens zijt in dezelfde leer te volharden; tevens verzaakt alle ketterijen en dwalingen met deze leer strijdende, en belooft, dat gij in de gemeenschap der Christelijke Kerk, niet alleen in het gehoor des Goddelijken Woords, maar ook in het gebruik des Heiligen Avondmaals zult volharden. En ten vijfde, of gij u van harte voorgenomen hebt, altijd Christelijk te wandelen, de wereld en hare kwade begeerlijkheden te verzaken, gelijk het lidmaten van Christus en van zijne gemeente betaamt, en of gij u aan alle Christelijke vermaningen gaarne wilt onderwerpen?

Nu gaat het natuurlijk niet aan, een dergelijke plechtige verklaring zonder eenige noodzaak tweemaal achter elkaar te laten herhalen. Wat Christus gezegd heeft: uw ja zij ja, geldt ook hier. Wie op deze belijdenisvragen bij den doop geantwoord heeft, heeft daarmede zijn geloof beleden. En wanneer de Kerk nu, hetzij vóór, hetzij na den doop hem (of haar) wederom dezelfde vragen ging voorleggen, dan zou dit den schijn geven, alsof men aan de waarheid en oprechtheid van het gegeven antwoord zou twijfelen.

En nog bedenkelijker is het, wanneer men, na iemand eerst op deze belijdenis des geloofs het Sacrament van den Doop te hebben bediend, hem daarna nog eens belijdenis des geloofs ging afnemen om hem den toegang tot het Avondmaal te ontsluiten. Want daardoor zou, wat juist ons formulier van den doop der volwassenen wil voorkomen, een scheiding tusschen beide Sacramenten gemaakt worden. Bij onze jonge kinderen, die op grond van de belofte in het Genadeverbond aan ons en ons zaad gedaan, gedoopt worden, staat de zaak anders. Zij worden gedoopt niet op *hun* belijdenis des geloofs, maar op grond daarvan, dat zij kinderen zijn van *geloovige ouders*, en daarom wordt in het Doopsformulier van de kinderen, die geloofsbelijdenis van de ouders gevraagd. De doop geeft aan deze kinderen nog niet het recht, tot het Avondmaal te gaan, maar om tot den Disch des Heeren toegelaten te worden, moeten zij eerst persoonlijk belijdenis van hun geloof afleggen. Daarmede wordt hun eerst de toegang tot het Avondmaal ontsloten. Maar wie op volwassen leeftijd gedoopt wordt, wordt gedoopt op belijdenis des geloofs, en daarom volgt uit het gedoopt zijn van zelf, dat men dan den toegang tot het Avondmaal heeft. In Art. 39 onzer Kerkenorde wordt dit uitdrukkelijk uitgesproken: De bejaarden worden door den doop de Christelijke gemeente ingelijfd en voor *ledematen der gemeente aangenomen* en zijn daarom schuldig het Avondmaal des Heeren ook te gebruiken, hetwelk zij bij den doop beloven zullen. Schuift men nu toch tusschen den doop en het Avondmaal een nieuwe »belijdenis des geloofs"in, dan ontstaat de schijn, alsof men als volwassen gedoopte nog niet tot het Avondmaal gerechtigd zou wezen, en daarvoor een nieuwe acte en verbintenis noodig zou zijn. En dat zou zeer stellig tegen de bedoeling van onze Kerkenorde ingaan.

Krankenbezoek.

Dat het tot de ambtsplichten van de Dienaren des Woords en de ouderlingen behoort, de kranken te bezoeken, om hen te troosten en te sterken, zal twel niemand betwijfelen, ook al wordt dit niet uitdrukkelijk in de Kerkenorde of het Formulier van de bevestiging der ambtsdragers voorgeschreven.

De vraag komt hierbij echter op, of de ambtsdragers hiertoe ook verplicht zijn, wanneer een kranke om zoodanig bezoek niet vraagt?.

Nu is het zeker de plicht van iemand, die krank is en bezoek van een der predikanten of ouderlingen begeert, hierom te vragen. Vooreerst kan, vooral in een groote gemeente, de predikant of de ouderling niet weten, wie krank is. En ook het gewone zeggen, dat een predikant dit wel merken moet, wanneer iemand een tijdlang de godsdienstoefening verzuimt, gaat niet op, omdat het verzuim van kerkbezoek lang niet altoos aan krankheid alleen te wijten is, terwijl bovendien bij een talrijk gehoor het lang niet gemakkelijk is na te gaan, welke gemeenteleden al dan niet in de kerk aanwezig zijn. En ten tweede zegt ook de Apostel Jacobus uitdrukkelijk: Is iemand krank onder u? Dat hij tot zich roepe de ouderlingen der gemeente (Jac. 5 : 14). En al geldt dit hier bepaaldelijk het verzoek om een gebed tot genezing der krankheid, toch ligt hier wel degelijk in opgesloten, dat een kranke, die vertroosting en voorbede behoeft, niet zal afwachten of de ouderlingen komen, maar hen zal laten roepen. In de Wezelsche Artikelen Hoofdstuk V, Art. 7, staat dan ook: Al wie door krankheid bedlegerig zal zijn, zal door de Diakenen of Ouderlingen aan den Dienaar des Woords zijn ziekte melden, opdat zoo noodig deze óf zelf kome óf dezen last overdrage aan de Ouderlingen en Diakenen, wanneer hem dit minder gelegen komt wegens andere bezigheden, die het gemeene belang raken en van grooter gewicht zijn.

Maar al is het dan de plicht van den kranke om van zijne krankheid aan de ambtsdragers kennis te geven en om hun bezoek te vragen, toch volgt daaruit niet, dat de ambtsdragers, gesteld dat een kranke dit verzuimt, niet hun plicht tot krankenbezoek zouden te vervullen hebben, wanneer van die krankheid langs anderen weg hun melding wordt gemaakt. Vooral in kleinere gemeenten weet ieder wel, wanneer de een of ander ernstig krank is geworden en komt dit vanzelf ook den predikant en de ouderlingen wel ter oore. En het zou niet naar den geest van Christus wezen, wanneer de ambtdrager dan opzettelijk weg bleef, omdat geen uitdrukkelijk verzoek van of namens den kranke tot hem kwam. Wie het ware herdershart heeft, zoekt zelfs het afgedoolde schaap op, dat moedwillig de kudde verliet, en hoeveel te meer zal hij dit doen, waar van moedwil geen sprake is, maar alleen van een verzuim?

Hongarije.

Wie het jongste geschrift van Mej. H. S. S. Kuyper, die aan 't hoofd stond van den huishoudelijken dienst der Nederlandsche ambulance te Boeda-Pesth en, als vrucht van haar reis in dienst der barmhartigheid, ons een zeer interessante studie geeft over Hongarije, leest, zal wel met verrassing gezien hebben, hoe sterk het Calvinisme in Hongarije nog voortleeft en welk een machtige beteekenis het voor dit volk heeft gehad.

Als we aan den invloed van het Calvinisme denken, staan als vanzelf Zwitserland, Nederland, Frankrijk, Schotland en Amerika ons voor den geest, maar dat het Calvinisme ook zoo diep in Hongarije wortel heeft geschoten, voor een goed deel de volkshistorie heeft beheerscht, de ruggegraat is geweest van het telkens weer opkomend verzet tegen vreemde heerschappij en nog trots alle verdrukking en vervolging door het Roomsche Oostenrijk heeft stand gehouden, zal wel voor de meesten een verrassing wezen. Al mag een enkele weten dat onze admiraal Michiel de Ruyter de Hongaarsche predikanten die als slaven op de galeien werkten, verlost heeft — Jan Luyken's prachtige platen in zijn Martelaarstafereelen bewaarden daaraan de herinnering — en al was het ook niet onbekend, dat te Utrecht geregeld Hongaarsche studenten kwamen studeeren, toch ligt Hongarije zoo ver af en maakt de vreemde en moeilijk te leeren taal, dat er zoo weinig band tusschen Nederland en Hongarije bestaat, dat dit voor een goed deel Calvinistisch volk voor ons Nederlanders min of meer een terra incognita was. En het is niet de minste verdienste van dit reisverhaal van Mej. H. S. S. Kuyper, dat we nu plotseling zulk een geheel anderen kijk op Hongarije hebben gekregen, zijn gaan meevoelen met dit »Calvinistisch« volk en de band van geloofsgemeenschap daardoor is versterkt.

De Calvinisten in Hongarije, die met groote belangstelling den nieuwen opbloei van het Calvinisme in Holland hebben gadegeslagen en met dankbare waardeering van de werken onzer theologen kennis nemen, begeeren dan ook niets liever dan den band met Holland te versterken. Ze lijden onder hun zoo geïsoleerde positie, die maakt, dat hun arbeid en strijd naar buiten zoo weinig bekend zijn. En ze willen niets liever, dan dat ook onze Hollandsche Calvinisten met hen zullen meeleven en zich verblijden zullen daarin, dat ook in Hongarije de periode van verslapping en inzinking plaats maakt voor een krachtig opleven van het Calvinisme.

Een van de vooraanstaande leiders van het Calvinisme in Hongarije verzocht ons daarom, in ons blad nu en dan een mededeeling te mogen doen over het Calvinisme in Hongarije. Gaarne willen we aan dat verzoek voldoen, te meer omdat Dr. J. Sebestyen, die ons dit schrijven zond, wel een der meest bezielde en besliste tolken van dit Calvinisme is. Daarom plaatsen we hier hetgeen hij ons schreef over de *derde winter-conferentie van den Calvijnbond in Hongarije*:

Van 29 Januari tot en met 1 Februari 1918 hield de Hongaarsche Calvijn-Bond zijn derde winter-conferentie in Budapest, onder groote belangstelling van tal van predikanten en andere Geref. geloovigen, die van alle streken van het land tezamen zijn gekomen, om te bewijzen, dat winter noch oorlog, dure reistarieven noch andere zorgen en moeilijkheden een geloovige daartoe kunnen dwingen om 't werk voor het Godsrijk op te geven, of daarin te vertragen. Er waren er, die 800—1000 kilometer per snel-trein hebben gereisd om deze bijeenkomsten bij te wonen.

Deze winterconferenties zijn sinds 1915 jaarlijks in Januari gehouden en altijd druk bezocht.

De heeren Prof. Dr. Y. Kovàts en Privaatdocent Dr. Sebestyen waren degenen, die deze conferentie van den beginne af georganiseerd en jaarlijks saam geroepen hebben.

Het programma van deze pas afgeloopen conferentie was ook zeer interessant en veelzijdig. Iedere dag werd de samenkomst geopend met eene meditatie en gebed, uitgesproken door een van de predikanten. Daarna volgden lezingen of vrije colleges over de hoofdgedachten van het Calvinisme. Zoo hield Dr. P. Prursinoszky, prof. der kerkgeschiedenis aan de Geref. Theol. Akademie te Budapest, twee lezingen; de eene over: »Het Calvinisme als de voltooiing van de Reformatie« en de andere over: »De brieven van Calvijn«. Dr. Eugen Sebestyen, privaatdoeent i. d. Geref. dogmatiek te Budapest, heeft ook twee lezingen gehouden over: De praedestinatie en hare problemen. Prof. Dr. S. Makkai uit Savospatak las over: De gebreken en de vorderingen van onze geref. opvoeding in Hongarije. Prof. B. Nagg uit Savospatak sprak over Het Hongaarsche Calvinisme en de Hongaarsche Politiek. Prof. I. Bilkei-Pap, redacteur van het Kerkel. Weekblad van den Calvijn-Bond, hield eene lezing over de hervorming van onze kerkelijke constitutie.

Twee voordrachten handelen over de sociale beteekenis van het Christendom. De eerste spreker Prof. Kovats, prof. in de philosophie aan onze Theol. Akademie te Budapest, sprak over de sociale krachten van het Christendom in het verleden. Terwijl Johan Victor Jr. de roeping van 't Christendom voor de toekomst heeft gekenschetst. Voorts hield Ds. Gy. Forgacs een lezing ter inleiding van de organiseering van de Geref. Persvereeniging, welke vereeniging op deze conferentie geproclameerd en gesticht is geworden door vrienden van 't Calvinisme in Hongarije. In verband met deze Geref. Persvereeniging is op 30 Januari ook eene geref. drukkerij opgericht geworden, door een gezelschap genaamd »Bethlen Gábor«, wat de naam is van den beroemden calvinistischen grooten vorst van Zevenburgen in de XVIIe eeuw.

De samenkomst op 1 Februari is uitsluitend voor de predikanten bestemd geweest. Op dezen dag hebben zij besproken de reformatie van de verkiezing (beroeping) van de predikanten (ingeleid door Ds. S. Csikesz) en de katechisatie van de convertiten, ingeleid door Ds. Gy. Muraközy, terwijl de voordracht over de Brieven van Calvijn en de slotmeditatie van Ds. A. Szabo een bezielend slotakkoord vormde, voordat men van elkander afscheid nam.

Op deze zelfde dagen viel ook de jaarlijksche vergadering van den Calvijn-Bond, en in samenwerking met de voornoemde conferentie heeft de bekende redakteur en redenaar Dr. L. Ravasz, professor aan de geref. Theol. Akademie te Kolozsvar (Zevenburgen) drie avonden achter elkander drie machtige evangelisatie-voordrachten gehouden voor toehoorders in de oude parlementzaal over »de mensch van gisteren« (I) de mensch van heden (II) en de mensch van morgen (III). Nog nooit is het publiek in zoo groote mate toegestroomd om een gereformeerd spreker te hooren als op deze avonden. Prof. Ravasz is dan ook de vicepresident van den Calvijn-Bond geworden.

In deze korte schets meende ik een gebrekkig beeld te mogen geven van ons gereformeerd kerkelijk leven en arbeid in Hongarije. De oorlog heeft veel kwaad gedaan, maar ook tot nieuwe krachtsontwikkeling geleid.

Hongarije loopt nu bijzonder groot gevaar om geheel en al in de handen van radicalen en vrijdenkers te komen. Het heele